

Het Gerecht in Eerste Aanleg
Zittingsplaats Curacao
15 januari 2018
Zaak no.: AR 80957/2016

CONCLUSIE VAN ANTWOORD

van

de naamloze vennootschap **REFINERIA DI
KORSOU N.V.** ("RDK"),

gedaagde sub 2,

gevoegde partij aan de zijde van gedaagde sub 1,

Ara Hill Top Building, Pletterijweg Oost 1, 2^{de}

verdieping, Curacao,

gemachtigden: mrs. W.R. Flocker en E. Kleist,

en

de besloten vennootschap **CURACAO REFINERY
UTILITIES B.V.** ("CRU"),

gedaagde sub 3,

gevoegde partij aan de zijde van gedaagde sub 1,

Refineria Isla Emmastad Kaya 206 nr. 2, Curacao,

gemachtigden: mrs. W.R. Flocker en E. Kleist,

in de zaak van

de openbare rechtspersoon het **LAND CURAÇAO,**
("het Land")

gedaagde sub 1,

tegen

- (1) De stichting Foundation Clean Air Everywhere;
- (2) De heer Cornelis Gerrit van Berge,
- (3) Mevrouw Rubinah M. Bernardina,
- (4) De heer Victor Daantje,

- (5) Mevrouw Veronique Isabella Dekker,
(6) De heer Roald Dekker,
(7) Mevrouw Wilhelmina Johanna Dekker,
(8) De heer Arthur Donker,
(9) De heer Nellisson G. Medina,
(10) De heer Johan Fitzgerald van Megesen,
(11) De heer Gerrit Arie Mulder,
(12) Mevrouw Jocelyn B.P. Plaat,
(13) Mevrouw Sanne Soeria Santoso,
(14) Mevrouw Yvonne Smolders van Scheers,
(15) De heer Martinus Laurens Verkade,
(16) De heer Marcelo Zimmermann,
(17) De heer Arnold Duijter,
(18) Mevrouw Britt Heuts,
(19) Mevrouw Merenciana Eg'daranelys,
(20) De heer Jan Fokkelman,
(21) Mevrouw Jeanette Philipps Malina,
(22) Mevrouw Milva Koeman,
(23) Mevrouw Inesia Nilensha,
(24) Mevrouw Pamher Ushley Basilo,
(25) De heer Romke Jonker,
(26) Mevrouw Ruthmilda J. Cicilia,
(27) Mevrouw Sonia M. Doran Agustien,
(28) De heer Stanley Bodok,
(29) Mevrouw Tremus Fabienne Augustina,
(30) Mevrouw Ludmila Wilson,
Eisers,
gemachtigden: mrs. S.A. in 't Veld en P.E.A.L.M.
van de Laarschot,

Edelachtbare,

Inleiding

1. De stellingen van Eisers worden door Rdk en CRU ontkend, voor zover zij niet nadrukkelijk in het hiernavolgende worden erkend.

2. Eisers poneren in hun verzoekschrift in de onderhavige procedure dezelfde redeneringen bestaande uit dezelfde proposities als in het Kort geding onder nummer KG 74136/2015 tussen nagenoeg dezelfde Eisers enerzijds en het Land anderzijds en in welke procedure de voorzieningenrechter de vorderingen heeft afgewezen.

3. Rdk en CRU verwijzen U E.A. dan ook naar de overwegingen van het Gerecht in genoemde zaak (zie **productie # 1**).

4. Thans geven Rdk en CRU hieronder een reactie op het verzoekschrift van Eisers in de onderhavige procedure.

De verzoeken van Eisers

5. Eisers verzoeken het Gerecht voor recht te verklaren dat het Land onrechtmatig jegens Eisers handelt door niet te voldoen aan de in het verzoekschrift genoemde internationale normen ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid. Eisers verwijzen hierbij naar het EVRM.

6. Verder verzoeken Eisers het Gerecht om het Land op te dragen binnen 2 maanden na uitspraak de hoeveelheid zwaveldioxide (SO₂) en PM (fijnstof) gemeten door het meetstation te Beth Chaim zodanig te doen beperken dat wordt voldaan aan de luchtkwaliteitsnormen van het WHO.

7. Ook verzoeken Eisers het Gerecht om het Land te bevelen alle inwoners van Curacao binnen één maand na de uitspraak via de kranten op Curacao te informeren over de gevaren en risico's die de milieuvervuiling in het algemeen en in het bijzonder gemeten door het meetstation te Beth Chaim met zich meebrengt.

8. En tot slot verzoeken Eisers het Gerecht voor recht te verklaren dat het Land aansprakelijk is voor alle schade die Eisers hebben geleden en nog zullen lijden als gevolg van het

onrechtmatig handelen door het Land ten aanzien van de milieu(lucht)vervuiling op Curacao.

De voeging van Rdk en CRU in de zaak tussen Eisers en het Land.

9. Rdk en CRU hebben zich gevoegd in de onderhavige zaak vanwege de volgende constatering:

(a) In het petium van het verzoekschrift wordt het Land aansprakelijk gesteld voor alle milieu(lucht)vervuiling op Curacao veroorzaakt door iedereen en niet slechts voor de milieuvervuiling veroorzaakt door de Raffinaderij;

(b) Onder randnummer 39 stellen Eisers dat het Land (middellijk) eigenaar is van de ISLA Raffinaderij. Zo stellen Eisers dat het Land alle aandelen houdt in Refineria di Korson NV. ("Rdk") die eigenaar van de ISLA Raffinaderij is. Verder stellen Eisers dat het Land tevens - via Rdk - alle aandelen in eigendom heeft van Curacao Refinery Utilities N.V. ("CRU"). CRU is de operator van de BOO-centrale en heeft op zijn beurt de aandelen in eigendom van Curacao Utilities Company NV. ("CUC"). Onder randnummers 40 en 41 van het verzoekschrift wordt de indruk gewekt dat het Land in haar hoedanigheid van aandeelhouder van Rdk en (middellijk) aandeelhouder van CRU en CUC en in haar publiekrechtelijke hoedanigheid geen maatregelen neemt ten einde de situatie te verhelpen.

(c) In randnummers 6, 30, 36, 40, 41, 44, 45, 46, 49, 51, 53, 57, 58, 71, 112, en 133 maken Eisers melding van milieu(lucht)vervuiling veroorzaakt door Rdk, CRU, BOO en CUC. Eisers stellen dat het Land de plicht heeft haar inwoners te beschermen tegen onder meer gezondheidsrisico's, te meer wanneer die bovendien levensbedreigend zijn.

10. In het verzoekschrift van Eisers staan echter wel enige tekortkomingen m.b.t. de vennootschapsverhoudingen. Zo is Rdk eigenaar van CRU en van CUC Holding N.V. De aandelen van CUC zijn niet in handen van CRU (zie randnummer 39 regel 5/6 van het

verzoekschrift), doch in handen van CUC Holding N.V. Verder is de BOO-centrale eigendom van Rdk. CRU is de operator van de BOO-centrale op grond van een "operation and management agreement" tussen Rdk en CRU. En tot slot is CRU geen N.V. maar een B.V.

11. Nu Rdk en CRU direct dan wel indirect volledig in handen zijn van het Land, voorzien Rdk en CRU op grond van de genoemde constateringen dat Eisers hen ook zullen betrekken bij het nakomen van de genoemde plicht.

12. Rdk en CRU hebben zich dan ook in de gerechtelijke procedure gevoegd. Rdk en CRU betwisten de stellingen van Eisers dat zij een bijdrage hebben geleverd aan de milieu(lucht)vervuiling in de mate zoals die door Eisers in het verzoekschrift naar voren worden gebracht.

13. Rdk is eigenaresse van de Raffinaderij ISLA op Curaçao en heeft de raffinaderij verhuurd en het management en de exploitatie van de raffinaderij uitbesteed aan Refineria Isla (Curaçao) S.A. ("Refineria Isla"), een volle dochter van Petroleos de Venezuela S.A. (PDVSA).

14. Rdk als verhuurder kan derhalve niet aansprakelijk worden gesteld voor een eventuele schade uit hoofde van de door Eisers beweerde milieuvervuiling door de huurder PDVSA. Uitgangspunt in de wet is dat de vervuiler betaalt. In de onderhavige zaak is niet bewezen dat Rdk de vervuiler is. Dat kan ook niet worden bewezen aangezien Rdk geen productiebedrijf is.

15. Noch Rdk, noch CRU hebben enig invloed op de wijze waarop door de exploitant Refineria Isla de productieprocessen worden uitgevoerd en de daarbij vrijkomende stoffen worden gecontroleerd. Noch Rdk, noch CRU kunnen verantwoordelijk worden gesteld voor de handelingen van de exploitant Refineria Isla met wie zij geen vennootschapsrechtelijke betrekkingen onderhouden. Noch Rdk, noch CRU kunnen dan ook door Eisers verantwoordelijk worden gesteld voor de kosten van de onderzoekopdrachten die Eisers in hun verzoekschrift uitgevoerd wensen te zien, net zo

min als de (honderdduizenden) aandeelhouders van de Shell verantwoordelijk kunnen worden gesteld voor de milieuramp in Nigeria.

CUC

16. In randnummer 45 van het verzoekschrift staat:
- “*Voorts is op basis van de Hinderverordening in 1998 aan CUC een hindervergunning verleend, met eveneens een bijlage genaamd “Attachment F” (die identiek is aan die van Refineria Isla) (Productie 14).*”
- Met het gebruik van het woord “*identiek*” geven Eisers impliciet aan dat er wel verschillende varianten van de bijlage “Attachment F” door de overheid moeten zijn afgegeven. Dat is echter niet juist. Voor heel Curacao is door de overheid één “Attachment F” opgesteld die voor alle vergunninghouders geldt.

17. De hindervergunning voor CUC afgegeven door het Eilandgebied Curacao onder BC no 97/976844 en overgelegd in productie 14A van het verzoekschrift, is niet ondertekend.

18. Volgens Eisers is Attachment F (zie productie 14B van het verzoekschrift) ook op de CUC van toepassing. Ingevolge Attachment F, pagina 5 sub 6.3 gelden voor emissies van SO₂ (zwaveldioxide) en TSP (fijnstof) voor CUC de volgende grenswaarden:

- (a) SO₂ het toegestane maximale jaargemiddelde is vastgesteld op 80 µg/m³ (microgram per kubieke meter). Het 24-uurgemiddelde mag maximaal 1 keer per jaar hoger dan 365 µg/m³ zijn.

- (b) TSP: het toegestane maximale jaargemiddelde is vastgesteld op 75 µg/m³; het 24-uurgemiddelde mag maximaal 18 dagen (5% van een jaar) hoger dan 150 µg/m³ zijn.

19. De grenswaarde van 80 µg/m³ voor SO₂ geldt echter niet voor CUC. In het onderdeel “Emissies naar de lucht” van de Voorschriften Hindervergunning 1998 voor CUC staat

onder artikel 2.1. sub a (zie productie 14B van het verzoekschrift) het volgende: "De jaargemiddelde maximale uitworp van SO₂ zal 114 metrische ton/dag bedragen, op basis van het kalenderjaar."

20. Voor wat betreft de grenswaarde voor TSP (fijnstof) is de genoemde grenswaarde wel van toepassing op CUC. En hiervan kan worden gezegd dat de uitstoot onder het toegestane jaargemiddelde is gebleven.

21. En verder staat in tegenstelling tot wat Eisers in randnummer 52 aangeven, in de hindervergunning voor CUC duidelijk dat het gaat om **emissie** en niet om **immissie** zoals Eisers stellen.

Kanttekeningen bij de onderbouwing van hun stellingen door Eisers

22. Aan de hand van de normen van World Health Organization (WHO) en aan de hand van deskundigenonderzoeken, resultaten van metingen van meetstations en binnenlandse en buitenlandse rapporten trachten Eisers aan te geven dat luchtkwaliteitsnormen op Curaçao aanzienlijk zijn overschreden als gevolg van de milieu(lucht)vervuiling veroorzaakt door de in het verzoekschrift genoemde bedrijven.

23. Een belangrijk rapport ontbreekt echter in hun verzoekschrift. Het rapport van 16 juni 2015 van de Stichting Advisering Bestuursrechtsspraak voor Milieu en Ruimtelijke Ordening (StAB)¹, gevestigd in Den Haag. Zowel het Gerecht als Eisers hebben het StAB rapport reeds in hun bezit.

24. De StAB heeft in opdracht van het GEA van Curaçao een onderzoek ingesteld naar de volgende twee door het GEA gestelde vragen (zie bladzijde 4 van het StAB rapport):

¹ E.P. Feringa & C.P.J. Weemaes, *Verslag ex artikel 8:47 Algemene wet bestuursrecht*. Voorlopig deskundigenbericht inzake Refinertia Isla (Curaçao) S.A. (StAB-39490).

(a) Hoeveel $\mu\text{g}/\text{m}^3$ heeft Isla in 2013 bijgedragen aan de totale jaargemiddelde concentratie van zwaveldeioxide (SO_2) op leefniveau benedenwinds van de raffinaderij, met inachtneming van het bepaalde in rechtsoverweging 3.14 van het vonnis van het Hof van 12 januari 2010, als weergegeven onder 2.2. van deze beschikking?

(b) Indien uit de berekeningen zou volgen dat in 2013 de bijdrage van Isla aan de jaargemiddelde immissieconcentratie van SO_2 op de locatie Beth Chaim de door het Hof aan Isla toegepaste maximum bijdrage van $80 \mu\text{g}/\text{m}^3$ heeft overschreden, op welke dagen in 2013 overschreed de bijdrage van Isla dan die door het Hof toegepaste maximum bijdrage van $80 \mu\text{g}/\text{m}^3$?

25. De StAB deskundigen hebben in hun analyse naar aanleiding van het verzoek van de milieuoorganisaties ook de metingen en de uitstoot van CRU en Aqualetra betrokken. Ten aanzien van de omvang van het onderzoek is het volgende in het rapport vermeld (zie bladzijde 10 van het StAB rapport):

“a. De berekeningen die StAB uitvoert worden getoetst aan de 2013 metingen door ook de massabalansen van CRU en Aqualetra op te stellen om ook de immissie van SO_2 door die bedrijven te berekenen en daarbij te betrekken.
b. StAB deskundigen dienen een kwesite onafhankelijk, onpartijdig en objectief te beoordelen op basis van de feiten en omstandigheden die spelen en aldus te rapporteren (zie missieverklaring StAB). Een dergelijke onafhankelijke toetsing brengt onvermijdelijk met zich mee dat ook de metingen en de uitstoot van de CRU en Aqualetra betrokken moeten worden in de analyse (het kan niet zo zijn dat StAB haar oordeel alleen baseert op informatie verschaft door de gedaagde partij).”

26. Het StAB rapport komt naar aanleiding van de twee hierboven gestelde vragen tot de volgende conclusie (zie bladzijde 93 van het StAB rapport):

(a) "Met inachtneming van het bepaalde in rechtsverweging 3.14 van het vonnis van het Hof van 12 januari 2010, heeft Isla in 2013 een bijdrage van 68.1 µg per m³ geleverd aan de totale jaargemiddelde concentratie van zwaveldeioxide (SO₂) op leefniveau benedenwinds van de raffinaderij, op de locatie Beth Chaim. Ter plaatse van de Nijlweg bedroeg de bijdrage 66.6 µg/m³. Deze bijdragen zijn gebaseerd op de "average case"."

(b) "Gelet op de vaststelling in vraag 1, is de vraag op welke dagen in 2013 een overschrijding plaats heeft gevonden van de bijdrage door Isla op de door het Hof toegestane maximum bijdrage van 80 µg/m³, niet langer relevant."

27. In randnummer 18 van hun verzoekschrift verwijzen Eisers naar een rapport Ecorys-Nei en stellen dat er jaarlijks minimaal achttien vroegtijdige doden zijn te betreuren en duizenden mensen gezondheidsklachten ondergaan als gevolg van de milieuvervuiling uitstoot van de raffinaderij.

28. Eisers nemen het aantal van "minimaal achttien vroegtijdige doden" per jaar ten onrechte als uitgangspunt. Het aantal is namelijk niet op feiten gebaseerd. Eisers baseren hun stelling over het aantal vroegtijdige doden per jaar op een rapport van ECORYS-NEI van 26 oktober 2005 (het "ECORYS-rapport"). Het rapport is opgesteld in opdracht van Refinertia di Kòrsou en draagt de titel "Economic Value of Strategic Options for Refinertia di Kòrsou".

29. In het ECORYS-rapport geven de onderzoekers aan dat zij hun onderzoek hebben gebaseerd op een studie gedaan door een derde, te weten de studie "Estimating the Health Effects of Air Pollutants – a Method with an Application to Jakarta"² van de hand van Bart Ostro, die deze studie deed in opdracht van de Wereldbank.

30. ECORYS heeft haar onderzoek dus gebaseerd op een tabel welke voor een onderzoek in Jakarta werd gebruikt. Het moge duidelijk zijn dat de parameters die aan de cijfers in de

² Het hele rapport kunt u van de volgende webpagina van de Wereldbank downloaden: <http://documents.worldbank.org/curated/en/1994/05/698385/estimating-health-effects-air-pollutants-method-application-jakarta>.

tabel ten grondslag liggen, betrekking hebben op de omgevingsfactoren van de stad Jakarta welke volkomen verschillen van de omgevingsfactoren zoals die op Curaçao voorkomen (passaatwind, lagere vochtigheidsgehalte en andere omgevingsfactoren).

31. Kortom, de stelling als zou de door Eisers beweerde vroegtijdige doden van minimaal achttien per jaar het gevolg zijn van de milieuvervuiling veroorzaakt door de raffinaderij en haar toeleveringsbedrijven, is niet door Eisers met bewijzen gestaafd.

De hindervergunning

32. Eisers stellen ook dat het Land tekort schiet, omdat de hindervergunningen van Refinaria Isla en CUC verouderd zouden zijn. De vergunningen zouden onder meer zijn gebaseerd op verouderde normen en, ondanks daartoe strekkende verplichtingen die daarin zijn opgenomen, nooit zijn gereviseerd. Dit nalaten vormt een belangrijke basis voor de stelling van Eisers dat het Land onrechtmatig handelt door een en ander niet te redresseren.

33. Echter, de Hinderverordening bevat meerdere mogelijkheden om milieubelastende activiteiten te reguleren en voor belanghebbenden om hier invloed op uit te oefenen. Als, zoals in het geval van Refinaria Isla en CUC, in het verleden hindervergunningen zijn verleend die niet langer actueel zouden zijn, staat het Eisers vrij om het Ministerie van GMN te verzoeken nieuwe voorschriften aan die vergunningen te verbinden of, in het geval sprake zou zijn van ontoelaatbare aantasting van het milieu, die vergunningen in te trekken.

34. Ook de stelling van Eisers dat aan een bepaalde verplichting uit de vergunning niet zou zijn voldaan, moet in dat kader worden geplaatst. Artikel 22 van de Hinderverordening biedt Eisers dan immers de mogelijkheid om het Ministerie van GMN te verzoeken om de vergunning te herzien/deze van nieuwe voorschriften te voorzien.

Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM)

35. In hun verzoekschrift verwijzen Eisers naar het EVRM om hun vorderingen kracht bij te zetten. Eisers halen in randnummers 108 t/m 127 de artikelen 2, 8 en 10 van het EVRM aan en betogen op grond van artikel 8 EVRM

(a) dat de overheid de positieve verplichting heeft om haar burgers te beschermen tegen milieu- en gezondheidsrisico's;

(b) dat de mate van beoordelingsvrijheid (margin of appreciation) voor de overheid afneemt naarmate de belangenaantasting van de bevolking groter is;

(c) dat een eventueel economisch belang niet opweegt tegen het recht op erfbiediging van woning en het recht op erfbiediging van de lichamelijke en geestelijke integriteit;

(d) dat het recht op wonen onder meer bescherming biedt tegen geluidsoverlast, stank en uitstoot van stoffen;

(e) dat de overheid moet voldoen aan het voorzorgsbeginsel d.w.z. het beginsel dat een staat effectieve en proportionale maatregelen moet nemen op het voorkomen van ernstige en onomkeerbare milieuschade;

(f) dat de overheid de inwoners moet informeren over milieugevaarlijke situaties.

36. Echter, het EVRM bevat geen "recht op een gezond leefmilieu". Het EVRM wijdt hier geen artikel aan. Wel heeft het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) aanvaard dat milieuverontreiniging (onder bepaalde omstandigheden !!) een inbreuk op een verdragsrecht kan vormen. Het recht op een gezond leefmilieu is dus een afgeleid of indirect recht welke kan worden beschermd via het EVRM.

37. Milieuverontreiniging kan eerst aanleiding geven tot een schending van artikel 8 EVRM, indien er sprake is van beroving van één van de erin opgesomde rechten. Dit komt in het verzoekschrift van Eisers echter niet tot uitdrukking.

38. Op basis van artikel 8 EVRM kan weliswaar worden aangevoerd dat milieuvervuiling belangrijke negatieve gevolgen heeft voor de individuele gezondheid van de inwoners, maar dan moet dat ook "individueel" worden aangevoerd. Het aantonen van een algemene

verslechtering van de gezondheid als gevolg van verontreiniging van het milieu zoals Eisers dat in hun verzoekschrift doen, is niet voldoende.

39. In 2005 ging het EHRM in op de vraag wanneer een milieuzaak binnen het bereik van artikel 8 van het EVRM komt. Het stelde twee eisen. De eerste is dat de klager **rechtstreeks** moet zijn geraakt in zijn rechten. De tweede is dat de negatieve effecten van de milieuvervuiling een **bepaald minimumniveau** moet hebben overschreden.

40. Met betrekking tot de eerste eis heeft het EHRM de voorwaarden van een rechtstreekse aantasting van de rechten van klager EHRM getoetst aan een zichthoudend criterium³⁾. Zo gaf het EHRM in deze zaak aan dat een aanzienlijke vervuiling van het moeras de rechten van klagers niet rechtstreeks raakte. Dat zou anders zijn dan het kappen van het bos in de nabijheid van hun woning. Uit de Hatton zaak⁴⁾ blijkt verder dat de klager moet bewijzen serius en rechtstreeks door de milieuvervuiling te zijn geraakt.

41. Eisers moeten dus aantonen dat zij rechtstreeks in hun rechten zijn aangetast door de luchtvervuiling met SO₂ en fijnstof. Immers, het zijn deze twee stoffen die in Attachment F worden genoemd en die volgens Eisers door de in hun verzoekschrift genoemde bedrijven worden uitgestoten en voor welke uitstoot normen in de hindervergunning zijn opgenomen. Mocht wel kunnen worden aangetoond dat Eisers rechtstreeks in hun rechten zijn aangetast door de milieu(lucht)vervuiling met SO₂ en fijnstof, dan nog moet aan de tweede worden voldaan.

42. De tweede eis wordt dus bepaald aan de hand van het criterium of de negatieve gevolgen van de milieuvervuiling boven een bepaald minimum uitkomen. Hoe hoog het minimumniveau is hangt af van de omstandigheden van het geval zoals de intensiteit en de duur van de overlast, de fysieke en mentale effecten daarvan. Het moet in ieder geval om meer gaan dan de milieutrisico's verbonden aan het leven in elke moderne stad.⁵⁾

³ EHRM 22 mei 2003, 41666/98, r.o. 53 (Kyrtatos/Griekenland)
⁴ EHRM, 8 juli 2003, 36022/97 r.o. 97 (Hatton vs Verenigd Koninkrijk II)
⁵ EHRM 9 juni 2005, 55723/00, r.o. 69 (Faddeyeva/Rusland)

43. Verder heeft het EHRM aangegeven dat zij naar een eerlijke balans zoekt tussen de belangen van klagers en die van de gemeenschap als geheel⁶⁾. Volgens het EHRM is haar eigen rol meer subsidair van aard en is de overheid beter in staat om een juiste beoordeling van die balans te maken. De overheid heeft in dergelijke omstandigheden een zeker margin of appreciation (appreciatiemarge) of beoordeelingsvrijheid⁷⁾. Hoe groot deze appreciatiemarge is, hangt af van de zaak zelf⁸⁾.

44. Er kan dus van worden uitgegaan dat overheden in milieuzaken op grond van artikel 8 EVRM een nogal ruime beoordeelingsvrijheid hebben.

45. Eisers verwijzen in randnummer 126 naar artikel 10 van het EVRM en stellen dat Eisers het recht hebben om door de overheid te worden geïnformeerd over milieugevaarlijke situaties. Eisers verwijzen in dat verband naar een EHRM zaak van Guerra vs Italië. Echter, in r.o. 54 van genoemde zaak staat letterlijk: "In conclusion, Article 10 is not applicable in the instant case."⁹⁾

46. Het EHRM heeft deze conclusie als volgt gemotiveerd:

"The Court reiterates that freedom to receive information, referred to in paragraph 2 of Article 10 of the Convention, "basically prohibits a government from restricting a person from receiving information that others wish or may be willing to impart to him" (see the *Leander v. Sweden* judgment of 26 March 1987, Series A no. 116, p. 29, § 74). That freedom cannot be construed as imposing on a State, in circumstances such as those of the present case, positive obligations to collect and disseminate information of its own motion."

47. In hun verzoekschrift sommen Eisers concrete maatregelen op die het Land zou moeten nemen (randnummers 72-75). Vanwege de subsidiaire rol die het EHRM zichzelf toedicht en vanwege de margin of appreciation die het aan de overheden toekent, komt het RDK

⁶⁾ EHRM 9 december 1994, 16798/90, r.o. 51 (Lopez Ostra/Spain)

⁷⁾ EHRM, 8 juli 2003, 36022/97 r.o. 96 (Hatton vs Verenigd Koninkrijk II)

⁸⁾ EHRM, 8 juli 2003, 36022/97 (Hatton vs Verenigd Koninkrijk II) zie Partly dissenting opinion of Judge Greve:

"The scope of this margin of appreciation is not identical in each case but will vary according to the context"

⁹⁾ EHRM 19 februari 1998, 14967/89, r.o. 54 (Guerra/Italië)

en CRU voor dat ook in deze procedure de gerechtelijke instantie niet de aangewezen instantie is om de beleidskeuzes van het Land door haar eigen inzichten te vervangen.

Slot

48. Tot slot wordt in het verzoekschrift door Eisers voorbijgegaan aan het volgende belangrijke feit. Sinds de Shell in 1915 (meer dan honderd jaar) geleiden de raffinaderij oprichtte, begon de milieu(lucht)vervuiling zich te manifesteren. Echter, in die periode, werden er nog geen metingen verricht en woonde er nauwelijks iemand onder de rook van de Shell. Velen zijn sindsdien onder de rook van de Shell komen wonen, mede vanwege de relatief goedkope grond welke een lagere waarde had dan elders op het eiland. Uit productie 15 van het verzoekschrift blijkt dat het eerste onderzoek met betrekking tot de milieu(lucht)vervuiling dateert van 1979. Toen bestond de raffinaderij al meer dan 60 jaar en hebben zich inmiddels vele bewoners onder de reeds bestaande rook hun plek uitgezocht

49. Ten aanzien van Eisers, die thans in een gebied wonen waar reeds sprake was van milieu(lucht)vervuiling nog voordat Eisers in het gebied hun intrek namen, kan dan ook onder verwijzing naar het Engels gezegde: "The harm comes to you or you came to the harm" worden gesteld dat Eisers zelf het risico van milieu(lucht)vervuiling hebben aanvaard wetende dat het gebied waar zij zijn gaan wonen, onder de rook van een raffinaderij met toelieferingsbedrijven ligt.

Reden waarom:

Rdk en CRU U E.A. verzoeken om de vorderingen van Eisers af te wijzen, met veroordeling van Eisers in de kosten van dit geding.

Mr. W.R. Flocker

Mr. drs. E. Kleist

Productie 1

HET GERECHT IN EERSTE ANLEG VAN CURAÇAO

VONNIS IN KORT GEDING

in de zaak van:

1. de stichting Foundation Clean Air Everywhere Curaçao (FCAE)

2. de stichting Schoon Milieu Op Curaçao (SMOC)

3. A. Duller-Merencia

4. L. Wilson

5. B.L.A.M. Moedt-van der Lende

6. Z. Zimmermann,

alle(n) gevestigd, dan wel wonend, in Curaçao,

eisers,

gemaaktigden: mr. S.A. in 't Veld en mr. P.E.A.L.M. van de Laarschot,

tegen

de openbare rechtspersoon het land Curaçao,

gedaagde,

gemaaktigden: mr. E. Kleist en mr. W.R. Flocker.

1. Het verloop van de procedure

Eisers hebben op 11 juni 2015 een verzoekschrift met producties ingediend. Op 18 augustus 2015 hebben eisers een akte wijziging eis genomen. Over en weer hebben partijen diverse nadere stukken overgelegd. Het verzoek is ter zitting behandeld op 19 juni, 8 juli, 21 augustus en 19 oktober 2015, waarbij zowel partijen, als hun gemachtigden, het woord hebben gevoerd. Op 15 september 2015 heeft een descende in de wijken Wisshi en Marchena plaatsgevonden, waarbij diverse wijkbewoners de door hen ervaren hinder en hun zorgen daarover hebben geuit. Daarbij is voorts een bezoek gebracht aan de dokterspost te Kas Chikitu, alwaar één van de twee meetstations is geplaatst waarmee door de Geneeskundige en Gezondheidsdienst Amsterdam (GGD Amsterdam) in samenwerking met het ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur (GMN), luchtmetingen worden verricht. Tijdens de laatste behandeling ter zitting hebben eisers het Gerecht uitdrukkelijk verzocht om vonnis te wijzen. De uitspraak daarvan is bepaald op heden.

2. Het geschil, het verzoek en het verweer

2.1. Het verzoekschrift en de wijziging van eis in aanmerking genomen, verzoeken eisers als volgt:

Primair

(i) Het Land Curaçao, als volgt te bevelen:

(a) het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en/of het kennisinstituut Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO) binnen vijf dagen na de datum van het in dezen te wijzen vonnis de opdracht te verlenen de volledige aard en samenstelling van de in het verzoekschrift beschreven groene aanslag benedenwinds van het industriegebied rond het Schottegat te Curacao te onderzoeken en daarover uiterlijk binnen twee maanden na dagtekening van het vonnis te rapporteren, een en ander geheel op kosten van de Overheid,

(b) het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en/of het kennisinstituut Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO) binnen vijf dagen na de datum van het in dezen te wijzen vonnis de opdracht te verlenen de gezondheidskachten die de inwoners van het gebied benedenwinds van het industriegebied rond het Schottegat te Curacao ervaren en wat daarvan de oorzaak is of oorzaken zijn, te onderzoeken alsmede te adviseren over wat de inwoners en bezoekers moeten ondernemen om te voorkomen dat zij mogelijk (definitieve) gezondheids schade oplopen, en daarover uiterlijk binnen twee maanden na dagtekening van het vonnis te rapporteren, een en ander geheel op kosten van de Overheid,

(c) de hierboven onder (a), (b) en (c) bedoelde rapportages en hieronder onder (g), (h) en (i) bedoelde rapportages dienen, indien beschikbaar, onverwijld respectievelijk binnen één dag na ontvangst daarvan, door het Land ongewijzigd aan eisers ter beschikking te worden gesteld;

(e) de inwoners van het gebied benedenwinds van het industriegebied rond het Schottegat te Curacao binnen een termijn van twee weken na ontvangst van de bedoelde rapportages op basis van deze rapportages volledige en adequate voorlichting te geven over de huidige situatie, waaronder in ieder geval begrepen de betekenis en effecten van de groene aanslag en de gevolgen van de (zwaardere) uitstoot van de Raffinaderij alsmede over wat de inwoners en bezoekers moeten ondernemen om te voorkomen dat zij mogelijk (definitieve) gezondheids schade oplopen, en hoe de groene aanslag dient te worden verwijderd;

(f) op schriftelijk verzoek daartoe binnen een termijn van twee weken na dit verzoek al datgene te doen wat redelijkerwijs vereist is om de in het lichaam van het verzoekschrift beschreven groene aanslag in het gebied benedenwinds van het industriegebied rond het Schottegat te Curacao te (doen) verwijderen, een en ander geheel op kosten van de Overheid, respectievelijk de kosten van verwijdering te vergoeden;

(g) binnen 3 dagen na de datum van het in dezen te wijzen vonnis door de Dienst Maneho di Medio Ambiente i Naturalesa de instalaciones op het Isla terrein die bijdragen aan de ernstig toegenomen stankoverlast, waaronder de Final Oil Catchers, de Sour Water Stripper en de SRU-installaties te laten inspecteren en alsmede het gebruik van de fakkels te inspecteren en te toetsen aan de Hindervergunning die aan de raffinaderij is verleend en hieromtrent te rapporteren;